

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDETUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 50 Lei

Pe 6 luni . . . 26 Lei

Pe 3 luni . . . 14 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 3 lei de șir garmond. La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

La răspântie.

Inc'odată chestiunea școlilor noastre confesionale de Prof. Dr. Alexandru Rusu.

Azi s'a început la noi în Blaj, sub prezidiul pâr. mitropolit Vasile, ancheta menită să lămurească situația școlilor bisericii noastre și de aceea cetitorii nu ne vor lua desigur în nume de rău, dacă de astădată punem de nou, și la loc de frunte, marea problemă a școlii noastre confesionale.

Pentru noi chestiunea e clară. Sub nici un cuvânt biserica noastră nu poate să renunțe la școlile sale. O leagă de ele un întreg trecut de înălțătoare lupte pentru scoaterea la lumină și la viață a neamului nostru; o leagă de ele atitudinea conștientă și dărză manifestată în zilele noastre față de atâtea ordine și ordonanțe mai mult ori mai puțin ilegale, cari credeau că cu o trăsătură de peană pot să le sufle de pe fața pământului; și o leagă de ele, mai ales, nădejdea inviorătoare a unui mai frumos viitor pe care crede cu tărie că va putea să-l hărăzească neamului nostru, între altele — și poate chiar în rândul întâiu — prin școlile acestea.

Și nu e puțin lucru acesta. Am spus-o și altădată și au spus-o și alții, atâtea, că trecutul școlilor Blajului — și înțelegem aici sub ele nu numai vechiul liceu de băieți, ci toate școlile cari au primit suflet din sufletul Blajului nostru — constituie o glorie atât de curată și o pagină atât de măreață a bisericii noastre, încât ar fi o nemaipomenită impietate și chiar o criminală fărădelege să ne gândim măcar la putința desfacerii legăturilor vechi și sigilate cu jertfe mai mult decât omenești ale bisericii noastre eu școlile sale. Iar ce privește viitorul, va trebui să admită oricine, care și-a luat osteneala să cunoască puțin sufletul acestei biserici, că stăruința, ori — dacă voiți — chiar încăpăținarea, care transpiră din voința ei nestrămutată de-a păstra neștirbit clenodiul scump agonisit cu pânea frământată în lacrimi ale unei trudite existențe de veacuri, isvorește din aceeași caldă iubire de neam și spornică râvnă spre bine, care întotdeauna a fost o notă deosebită, o caracteristică a stăruințelor sale.

Ancheta școlară, care s'a început azi și care se va prelungi poate și aici, ca la Sibiu, pe câteva zile, nu poate să aibă deci pentru noi altă importanță, decât aceea, că — după atâtea reprezentanții, memorii și para-memorii, trimise la locurile de îndrumare a învățământului din partea tuturor Ordinariatelor noastre, fără ca ele să fi fost invrednicite măcar de răspunsurile negative cu cari eram obișnuiți sub era ungară —, reprezentanții bisericii noastre vor putea sta în sfârșit față în față cu reprezentanții autorizați ai guvernului, arătându-le motivele pentru cari cele patru sinoade din anul trecut ale provinciei noastre bisericești s'au declarat, ca unul, pentru menținerea școlilor confesionale și cerându-le, în schimb,

explicații asupra atâtor măsuri, lipsite de temeiuri legale, prin cari s'a creat pentru școlile noastre o situație nouă și insuportabilă, care neapărat trebuie sanată cât mai curând.

Lucrul acesta îl simțesc, avem informații sigure, și reprezentanții guvernului. Insași convocarea anchetei, care vine după o nepăsare surdă și absolut neînțeleasă de câțiva ani, este după părerea noastră, o grăitoare dovadă, că se caută o apropiere și se lucrează pentru o descordare a raporturilor, cari nu pot să fie decât păgubitoare pentru consolidarea țării iubite de toți deopotrivă.

Că la ce s'a ajuns pe urma anchetei dela Sibiu, nu știm, cu destulă exactitate. Comunicatul semi-oficios al cercurilor bisericești de acolo, este — dupăcum se arată în altă parte a acestui organ — ținut în termeni atât de puțin lămuriti, încât ar fi riscat să ne formăm pe temeiul lui o părere definitivă. Dar, în sfârșit, biserica noastră nici nu are nevoie de asta. Linia sa de conduită în această materie este fixată prin hotărârile sinodale și punctul său de vedere este deplin precizat prin multele și feliurite declarări principiare, cari neapărat trebuie să fie la îndemâna membrilor anchetei de azi. Suntem deci siguri, că reprezentanții bisericii noastre nu vor putea să se oprească — nici măcar provizor, cum pare-că s'ar fi făcut la Sibiu —, asupra unei soluții, care să însemne o consacrare a imposibilei stări actuale, când școala = „edificiul“, cu toate sarcinile lui, se socotește a fi încă al bisericii, deci „confesional“, iar învățătorul, care în definitiv este sufletul acestui edificiu, este și ar fi să rămână statificat.

Este adevărat, ca pe urma cunoscutelor acte de violență, cari nu fac nimănui cinste, situația reală de azi este aceasta. Dar nu mai puțin adevărat este și faptul, că această situație este neasămănat mai rea pentru biserică, decât o statificare completă și definitivă, dar impusă pe cale legală și pentru toți deopotrivă. Mai știm și aceea, că o revenire a cercurilor guvernamentale la sentimente mai bune nu este un lucru tocmai ușor, dar dacă ne gândim la căile, prin cari s'a ajuns unde suntem, va trebui să putem spune cu toții, că nici nu este prea greu. Clujul școlar — fiindcă el poartă întreagă răspunderea — a făcut greșeli peste greșeli și o recunoaștere a greșelilor nu este nici când un lucru umilitor. În schimb, dacă biserica noastră ar accepta să sancționeze prin asentimentul său, chiar și numai provizor, actuala stare de lucruri, ar însemna o rușinoasă și nepus de păgubitoare abatere dela linia dreaptă și hotărâită impusă de toate sinoadele noastre.

O răspântie se deschide deci pentru guvern în această anchetă și ne place să credem, că reprezentanții lui vor alege cărarea ce duce la un acord frățesc între puterea statului și între energia morală a bisericii.

În acest sens salutăm ancheta școlară, urându-i succese depline.

Ancheta școlară dela Sibiu. În zilele de 30—1 August și 1—2 Septembrie c. s'a ținut la Sibiu ancheta școlară, pe care am anunțat-o și noi, în cauza școlilor confesionale ale bisericii ortodoxe din mitropolia Sibiului. Au participat la ea din partea bisericii mitropolitul Dr. Nicolae Bălan, prezidentul desbaterilor, episcopul Iosif Badescu dela Caransebeș, Dr. Valeriu Branice, Dr. Iosif Blaga, Lazar Triteanu și Dr. George Ciuhandu, iar din partea ministerului instrucției Dr. Ioan Mateiu, directorul general dela Cluj, G. Popa-Lisceanu, dir. învățământului secundar, N. Ghițescu, dir. învățământului primar și P. Gârboviceanu, dir. școlii normale din București. În ultimele două zile au luat parte și d. Dr. Anghelescu ministrul instrucției, împreună cu secretarul său general Valaori.

Asupra desbaterilor acestei anchete nu s'a publicat încă un raport amănunțit, ci s'a dat numai un comunicat semi-oficios, publicat în gazeta oficială a Sibiului. Din acest comunicat, care nu se poate mândri chiar de loc cu o precizie deosebită, — ori poate intenționat a fost stilizat în termeni atât de dodonici? — aflăm, că „stabilindu-se raporturi de armonie și de strânsă legătură între biserică și stat“, școlile vor continua să rămână confesionale, iar învățătorii așa statificați cum sunt. „Până ce se va aranja chestiunea în mod definitiv prin lege, așa ne spune comunicatul, învățătorii statificați pe loc își continuă activitatea“, dar se adaugă că aceasta se va face „în deplin acord cu susținătorii legali (cari sunt aceia?) de școală“. Cu toate acestea ni-se spune, că „procedarea școalelor noastre confesionale, fusese cu desăvârșire greșită, contrară legilor în vigoare și cu totul în detrimentul intereselor de cultură ale poporului român“, lucruri despre adevărul cărora reprezentanții guvernului actual dela anchetă (inclusive d. Mateiu?) „au avut ocazie să se convingă în ședințele anchetei școlare“. Se mai face, în sfârșit, apel la toate organele parohiilor „să se îngrijească a lua măsuri urgente, ca școalele noastre (sic!), cu începerea noului an școlar, să fie în bună rânduială, pentru ca instrucțiunea să-și poată lua cursul normal“, și relevând de nou acordul desăvârșit ce este între biserică ortodoxă și statul român, comunicatul constată, cu un fel de satisfacție, că „școala română va nemeri (!) direcția culturii adevărate și a progresului binefăcător“.

Atâta am putut pricepe din comunicatul sibiian, al cărui cuprins, o spunem lămurit, este foarte departe de-a putea să ne încante. Mai curând găsim în el o renunțare dela atitudinea demă de până acum, care vine, pare-că, să legitimizeze și chiar să sancționeze actele „ilegale“ (cuvântul este al Sibiului de până acum), prin cari guvernul s'a atins de așezământul școlilor noastre confesionale. A avea școli „confesionale“ cu învățători „statificați“ nu înseamnă doar altoeva decât ca tu confesiune să te îngrijești de punerea și ți-

nerea în rând a „edificiului” școlar, pentruca învățătorul, sufletul școlii, să poată fi stăpân în ea, după îndrumările primite esclusiv dela organele statului. Or, aceasta poate fi orice, dar nu mai este școală confesională!

Biserica noastră înțelege sub școală confesională cu totul altceva și de aceea ne place să credem, că ancheta similară care s'a început astăzi la Blaj nu va aduce la un compromis incolor și compromițător cum pare a fi celce se desprinde din șirele puțin lămurite ale comunicatului sibiian.

Tot în chestia școlilor noastre. E vorba aici despre o adresă a revizoratului școlar din județul Mureș-Turda — ca și care se vor fi făcut desigur și pe aiurea —, prin care oficiile noastre protopopești sunt rugate cu stăruință să dispună, ca „de urgență să se ia măsuri din partea organelor parohiale pentru prevederea școalelor cu cele necesare și pentru începerea prelegerilor în modul obișnuit”.

Și pentruca să nu fie nici o nedumerire asupra legitimității acestei adrese, numitul revizorat ține să lămurească „Preaonoratul oficiu protopopesesc”, că prin primirea (!) învățătorilor în șirul celor de stat, „*caracterul școalelor respective nu este alterat*”, continuând noi (chipurile dl revizor!) „*a-le considera și pe mai departe de confesionale*”.

Dacă ne întrebăm însă, cum s'a produs în cercurile de conducere ale învățământului nostru românesc această schimbare destul de bruscă și care miroasă binișor a Canossa, n'avem decât să citim prima propoziție a adresei mai sus pomenite și vom înțelege numai decât această condescență atât de puțin obișnuită în timpul din urmă. Căci, iată cum începe d. revizor, ștrașnicul organ de „statificare”, și rechiziționare” a domnilor Prie et &: „*Primind informații, că aproape în nici o comună nu se fac pregătirile necesare pentru redeschiderea școalelor confesionale (sic!), ca reparații, văruiții și curățitul saletor de învățământ, procurarea de lemne pentru foc, procurarea de regi-*

stre etc., afirmative din motivul, că numitele școale se consideră de stat, Vă rog P. On. die protopop...” Poporul va se zică, nu vrea să mai știe „aproape nicăiri” de îndatoririle pe cari înainte, sub scutul blând al bisericii și la îndemnul venit dela arhieriei, le împlinea cu destulă ușurință și atât de bine, încât nici inspectorii unguri nu prea aveau cuvânt să crănească. Atâta li-s'a tocat însă la ureche — chiar din partea dd. revizori, și dupăcum bine se știe la mandatul grațios al marilor satrapi dela Cluj —, că de acum nu vor mai avea să poarte sarcina școlii, numai să se învoiască să o cedeze statului, încât azi nu ar mai trebui să prindă pe nimeni mirarea — și mai puțin chiar pe dd. revizori! —, dacă poporul ar veni să răspundă în tot locul: „Ne-ați prostiit să Vă dăm școala. — V'am dat-o. De-acum, grijiți-o Voi singuri!”

Are românul o vorbă, care se potrivește aici de minune: „Cine samănă vânt, culege furtună!” Dar, se vede, că cu toate că această vorbă e românească, a trebuit să mai trecem și prin această nouă ediție de „*walachische Wirtschaft*”, pentruca să ne dumerim asupra înțelesului ei. —

De-acum, vie biserica și potolească furtuna!...

Pro memoria.

— Jubileul de 50 ani dela moartea lui Avram Iancu. —

Din prilejul aniversării semicentenare a morții marelui erou național Avram Iancu, »Asociațiunea» din Sibiu a lansat un frumos și însuflețit »Apel», din care reținem următoarele părți mai însemnate.

În ziua de 1/14 Septembrie a. c. se împlinesc 50 de ani, de când 37 de preoți români, în frunte cu protopopul Zarandului Mihăițan și Balint, protopopul și pe vremuri prefectul dela Roșia montană, pe lângă asistență de popor nenumărat dela țară — veniseră țărani și de dincolo de Abrud! — au coborât în mormântul dela Tebea, la umbra gorunului lui Horia, rămășițele pământești ale

celui ce a fost „regele munților”, și eroul fără seamăn al Românilor transilvăneni în anii de încercare 1848—1849: *Avram Iancu*.

Prilejul acesta mare nu poate trece, nu e iertat să treacă, fără de urmă, în viața poporului nostru, care, în sfârșit, a ajuns la libertatea politică și națională, pentru care a luptat el și alții ca și el. E o datorie elementară pentru tot Românul și omul de bine să serbătorească în chipul cel mai demn, pe cel mai nenorocit, dar și cel mai iubit dintre marii eroi ai Ardealului.

Când au vrut să pună sbirii neamului nostru mâna pe el în 1848, cum au pus mâna și pe Horia, Cloșca și Crișan înainte cu 63 de ani, nu s'a găsit nici un Român care să le descopere locul, unde sta ascuns „regele munților”. Semn bun de înaintare în solidaritatea românească. Dar mai avem o dovadă neîntrecută despre iubirea și popularitatea lui Avram Iancu înaintea poporului nostru întreg. Sunt cântecele populare, care toate răsună de numele lui și de amintirea faptelor lui mărețe. Mai rar erou al nostru, care să fie atât de mult cântat de popor ca Iancu.

Împlinirea celor 50 de ani dela moartea lui trebuie să fie un nou prilej de solidaritate națională în cinstirea aceluiaș mare erou.

Dându-și seama de acestea, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” (Astra), cu reședința în Sibiu, dar cu organizații însemnate în tot cuprinsul țării, invită despărțămintele și agenturile sale, precum și pe toți oamenii de bine, să pregătească serbări demne pentru pomenirea marelui erou pretutindeni între Români.

Ea însăși a închinat în întregime Nrul 9 (din Septembrie) a. c. al revistei sale „Transilvania” amintirii marelui erou, cuprinzând bucăți literare și istorice privitoare la Avram Iancu, datorite eroului însuși și unor scriitori ca N. Iorga, Ion Borcia, Ion Gorun, Ion Georgescu, Virgil Șotropa, C. Hodoș, N. Bălăneșou, Ion Boroș etc. etc. În „Biblioteca populară” a „Asociațiunii” Nr. 105 se povestesc pe înțelesul tuturor viața, isprăvile și suferințele celui mutat dintre noi acum sunt 50 de ani. Din a-

□ □ Foiața „Unirii”. □ □

Blajul.

— O mică contribuție geologică —

de Zaharie Seiceanu.

Imi stă înaintea ochilor harta geologică internațională a Europei de mijloc. Privese frumoasele câmpuri de culori convenționale, reprezentând diferitele porțiuni cari compun scoarța terestră destul de variată a mătânului nostru continent. Imi atrage atenția culoarea gălbuie cu câteva nuanțe, caracteristică terțiarului, care acopere aproape toată suprafața Transilvaniei.

Alături de depresiunea getică (câmpia Munteniei) depresiunea Panonică (Alföld) și Bărăgan, în inima Transilvaniei se estinde ca un covor frumos „cuveta” sau câmpia Transilvană, brăzdată la marginea răsăriteană de scurgerile eruptive ale vulcanilor stinși Harghita—Călimani, la Nord de munții Rodnei, iar la apus de munții Apuseni.

La marginea acestei câmpii pe colinele tot de vrăstă terțiară cari se găsesc spre răsărit dela munții Apuseni, cari coline fac trecerea dela munți la câmpie, în valea Târnavelor, se găsește orașelul Blaj, atât de cunoscut din punct de vedere istoric, bisericesc, național și cultural.

S'a scris fără îndoială mult despre Blaj, însă *din punct de vedere geologic* nu știu

dacă s'a scris undeva ceva, de aceea voi cerca, după cât mă va ajuta memoria, să fac o mică escurșiune pe colinele și văile din jurul acestui orașel, pline de amintiri și suveniruri plăcute din anii de școală ai copilăriei, petrecuți aici.

*

Țin să amintesc încă dela început, că întreaga împrejurime aparține erei terțiare, iar prezența depozitelor de gips (Dealul Petrisatului) și diferitele izvoare sărate ne arată, că aci avem a face cu o regiune lagunară, ne găsim deci tocmai la marginea dintre uscat și marea terțiară, iar „Chereteul” chiar o rămășiță (probabil) a acestei mări.

Începând dela podul Târnavei mari, în dealul așa numit al bisericuței își face apariția un pachet de strate de marne argiloase, nisipoase, a căror arcadă se continuă, dacă nu mă înșel, până dincolo de Târnava mare, la dealul Vezei. Acestea împreună cu alte strate au fost erodate în cursul timpilor geologici de cursul Târnavei, care și-a trasat drumul prin acest punct.

Peste acestea vin alte strate, cari se întind spre nord, menite, între altele, să servească de locaș pe vecie atâtor și atâtor umbre mărețe ca Axente, Șuluțiu, I. M. Moldovan ș. a.

Dacă mergem spre răsărit ajungem în așa numita „câmpie a libertății”, unde odinioară a răsunat glasul de libertate al unui Bărnuțiu și care nu este altceva decât terasa Târnavei mari. Materialul cărat de apa acestui râu în

miile și milioanele de ani, începând până depe coastele Harghitei, unde își are originea, a fost adus și depozitat aci. În timpul acesta, nivelul de bază a înaintat până aici și atunci stabilindu-se un echilibru în cursul lui, materialul depus nu a mai fost spălat, ci a rămas pe loc.

În dreptul liniei ferate avem depozitele de pantă dela cari trecem numai decât la dealul Crucii, în cari găsim din nou aceleași marne argiloase, nisipoase, pe cari le-am avut și mai înainte, probabil datorită unui fenomen de orogeneză. Coasta dinspre miazăzi este plantată cu vii, iar la colțul ostic vestitul izvor „Șipotul Crăesei” cu apă bună, care lipsește atât de mult Blajului.

Aici se înalță simplă și modestă crucea lui Iancu, care ne face să ne gândim, cel puțin pentru un moment, la alte vremuri și care alături de nevinovata „peatră a libertății” a trebuit să cadă pradă unor mâni păcatoase, dar cari încă pe vreme ungurească au fost refăcute, pentruca azi toată lumea să le dea cultul ce se cuvine unor monumente naționale de primul rang.

Luând înainte coama acestui deal, de-o parte și de alta avem părțile date agriculturii cu un sol arabil, nu de calitate inferioară. O deschizătură adâncă ni-se prezintă în „Hulă” cu puternice strate de culoare gălbue și nisipoase.

Ceva mai la nord lacul „Chereteu”, o manifestare geologică destul de interesantă, care nu poate scăpa ochiului scrutător.

ceste publicațiuni ale noastre mai nouă și din altele mai vechi, cari se amintesc acolo, oricine se poate lămuri asupra însemnătății epocale a acestui erou. „Asociațiunea“ a mai luat inițiativa unui muzeu istoric al anilor 1848 și 1849, ce este a se ridica în Vidra de sus, lângă casa părintească a eroului, care este proprietatea acestei „Asociațiuni“, cu scopul ca acolo să se adune și păstreze toate obiectele mai de seamă privitoare la persoana eroului și mișcarea națională pornită de el. Pentru acest muzeu a dat gratuit lemnul de construcție trebuincios ministrul de domenii, Casa pădurilor. „Asociațiunea“ a semnat 50.000 Lei, iar d-na și d-l Teodor Doboiu, comerciant în Sibiu, 5000 Lei. Alți fruntași ai neamului alte sume.

Cu prilejul serbărilor ce se vor aranja în ziua numită sau eventual și în alte Dumineci și serbători ale luni Sept. a. c. să se colecteze bani în acest scop, pentru ca muzeul acesta istoric atât de însemnat să poată fi zidit și inaugurat în 1924, când se împlinesc 100 de ani dela nașterea lui.

Dacă în 1895 mașteră stăpânire de pe vremuri a oprit orice colectă în favorul unui monument Avram Iancu, astăzi în era libertății naționale depline, trebuie să arătăm că am fost vrednici de eroii, pe cari ni i-a hărăzit Dumnezeu și de libertatea dobândită prin jertfele lor uriașe. Și vrednici ne vom arăta, serbătorindu-l pe Avram Iancu, în modul cel mai înălțător și contribuind cu obolul nostru pentru zidirea muzeului și a monumentelor proiectate de „Asociațiune“ în cinstea lui, sau cumpărând bilete dela loteria ei organizată, în parte, pentru aceleași scopuri mari.

Parastasul ce se va ținea la 1/14 Septembrie a. c. în Tebea la mormântul croului, credem că nu va fi unicul prilej de serbătorire, ci el va provoca o serie întreagă de comemorări în țara întreagă.

Cereți pretutindeni „Unirea“!

La capul de vest al acestui deal aproape de valea Târnavei mici, găsim altă deschizătură, cărămidăria, azi fabrica „Vulcan“, care are menirea de a deveni una din cele mai serioase industrii ale fabricațiunii materialului de construcție, atât de necesar Blajului, ca mâine mărit.

Am uitat să amintesc, că lângă Târnavă mare avem lunca „Nișca“ tot o terasă, cu copacii săi seculari, iar mai jos mica pădurice „Bercul“, care sârmanul a trebuit să sufere și el pe vremea de vijelie din 1918/19.

Nu departe de Vulcan avem iarăși o terasă, de astădată a Târnavei mici. Ca orice terasă nu se pot stabili aici succesiuni de strate, și dacă am cerca am găsi când nisipuri, când petrișuri. Locul nu e tocmai potrivit pentru construcții din cauza subsolului nu destul de solid, apoi din cauza inundațiilor ce se pot întâmpla din când în când. Linia ferată a trebuit ridicată și cu toate acestea, pentru ca să se folosească alte interese decât cele românești, s'a preferat a se edifica și desvolta aici o gară cu circulație destul de mare, care putea să poarte pe frontispiciul sau ori ce nume, numai Blaj nu, și pe care în ciuda tuturor uneltirilor tot îl poartă azi.

Nu departe de aici, cele două Târnavă se unesc spre a forma „Târnavele“, cari nu peste mult își dau apa lor Murășului.

Aici la întâlnirea celor două râuri surori, aici se găsește satul lui Blaj, despre care face amintire o diplomă veche (1200): „Inter duos fluvios Kukullos, ubi iidem junguntur“.

Spicuri.

Sub titlul sugestiv „Ce-au ajuns mănăstirile“, d. N. Iorga publică în „Neamul Românesc“ (Nr. 192 din 27 August c.) următoarele șire inspirate de o adâncă durere pentru halul, în care se găsesc mănăstirile bisericii ortodoxe din vechiul regal. Le reproducem pentru a servi cu o nouă dovadă la capitolul, altfel foarte bogat în dovezi, despre situația deplorabilă a acestei biserici, — căreia pe urma preponderanței numerice — totuși îi revine azi partea mai însemnată din datoria, care nu iartă, a regenerării morale a neamului nostru.

Un lăcaș în munte. Pădure bătrână e jur împrejur. Femeile care au întemeiat mănăstirea în aceste ferite locuri sălbatice au dorit că între ele și lumea care trăiește cu obișnuințele ei de plăcere rascumpărate cu durere să fie depărtarea și pustiul. Așa au dus-o multă vreme. Dacă venia vre-un străin prin părțile adăpostirii lor era găzduit după datina străveche a ospitalității trei zile, fără plată, și pe urmă trebuia să-și caute de cale.

Acuma locuiesc în chiliile mănăstirii, necentenit cercetate de petrecători gălăgioși, nu mai puțin decât douăzeci de familii. Oameni veniți de cine știe unde, fără nici un sentiment religios cei mai mulți, ori aparținând altor religii, s'au cuibărit acolo și duc, întocmai, viața pe care o duceau acasă. Frumoasa pajiște a largii curți e plină de zbeguirea copiilor și dragostea de tot felul visează la lună prin cerdacele, în care tinere călugărițe se chinuiau să înlăture amintirile lumii.

Maicele-și închiriază locuințele cui dă mai mult. Și acela are dreptul să stea cât voiește. Are dreptul să-și facă tot ce-i place.

Acesta e însă un scandal, un neîngăduit scandal. Dacă între toate ființele femeiești de acolo din mănăstire, ar fi una, una singură, pe care acest zgomot trivial și profan s'o tulbure în gândurile ei îndreptate aiurea este o grosolană impietate. Și desigur că multe nu vor fi crezut că se retrag la un hotel garni cu clopote.

Înalt Preasfințitul, în eparhia căruia se află mănăstirea Susana, n'are nimic de zis?
N. Iorga.

Revistă bisericească.

O importantă intrevvedere referitoare la posibilitatea unirii bisericii apusene cu cele orientale s'a ținut de curând la Paris între mitropolitul ortodox Messara din Beyrouth și între prelatul catolic Alexis Katel.

Visitația canonică a I. Preasfințitului mitropolit Vasile a făcut pretutindeni cea mai bună impresie, trezind la o nouă și bogată viață creștinească atâtea suflete, cari numai prin emoții mai puternice, cum sunt acelea dela atari prilejuri, pot fi aduse la calea cea bună a evangheliei mântuitoare. Deosebit de serbătorești au fost primirile din Alba-Iulia, Teiuș, Șard și Benic, dar nici celelalte parohii vizitate n'au rămas mai pe jos. Mare a fost bucuria credincioșilor noștri în toate locurile, dar la Bucurdea vinoasă și la Chișfalău, unde s'au făcut sfințiri de biserici, s'a adunat atâtea lume și o lume atât de însuflețită, încât se poate spune cu drept cuvânt că în părțile acestea au fost adevărate praznice împărătești ale bucuriei curate și sfinte, cum numai în sufletul poporului nostru adânc creștin se poate concepe. — În numărul viitor vom publica un raport mai amănunțit asupra acestui drum de sfântă apostolică.

În legătură cu vizitația canonică a pâr. episcopului Iuliu al Gherlei la mănăstirea Bixadului, un număr mai nou al „Patriei“ din Cluj publică interesante date istorice asupra mănăstirii și bisericii noastre de acolo. Ele sunt scoase dintr'o carte ungurească, intitulată: „Situația, istoria și raporturile sociale ale județului Satu-mare“, scrisă de Antoniu Szirmay.

În legătură cu adunarea anuală a Statusului catolic ardelean, Preasfințitul Mailáth dela Alba-Iulia a ținut de curând la Cluj o conferință preoțească, la care fiecare protopopiat a avut cel puțin câte 2—3 reprezentanți. Afară de chestiuni pastorale la ordinea zilei, conferința s'a ocupat și de chestiunea școlilor confesionale, enunțând necesitatea sistemizării de impozite (repartiții) culturale, prin cari să se asigure existența acestor școli. O altă chestiune a fost aceea a fondului preoților deficienți, hotărându-se, să se ceară dela guvern învoierea ca din cele 100% reținute în acest scop din retribuțiile preoțești să se poată urca penziile ridicole, de 60—100 Lei lunar, la cel puțin 5—600 Lei pe lună.

La stăruințele vrednicului preot misionar Rev. Dr. C. M. Popu Lupu a parohiei noastre americane din Canton Ohio, credincioșii de acolo au înființat „Fondul orfanilor greco-catolici“, din venitele căruia au trimis de curând 250 dollari (circa 35.000 Lei) pentru orfelinatul nostru din Obreja, promițând că de aici încolo vor trimite an de an o sumă cel puțin tot atât de mare.

Arhiepiscopii și episcopii Americii centrale (Honduras, Costa-Rica, Guatemala, San-Salvador și Nicaragua) au publicat mai nou o pastorală colectivă, anunțând proiectul lor de-a federaliza într'o singură asociație pe toți catolicii țărilor lor diferite.

Știri mărunte.

Personale. Sfârșindu-se visitația canonică din jurul Alba-Iuliei, asupra căreia vom reveni în numărul proxim cu amănunte, pâr. mitropolit Vasile s'a întors ieri Vineri sara la reședință, având să prezideze, începând cu ziua de azi, ancheta școlară, convocată pentru a se lămuri chestia școlilor noastre confesionale.

— Pentru a participa la ancheta școlară, au sosit la Blaj Vineri sara canonicii Dr. Octavian Domide dela Gherla și Dr. George Miculaș dela Oradea-mare. Din partea arhidiecezei este delegat pâr. canonic Dr. Ambrosiu Cheșianu, inspectorul școlilor noastre confesionale. Tot pentru a participa la această anchetă au sosit din partea ministerului instrucțiunii dd. Dr. I. Mateiu, director gen. Cluj, P. Gârboviceanu și T. Alesseanu inspectori generali, G. Popa-Lisseanu, director al învățământului țărilor alipite și Dr. Al. Pteancu, dir. învățământului secundar, Cluj.

Serbările încoronării. Deși opoziția crede, că este inadmisibil ca încoronarea Suvranilor noștri să se poată face între actualele împrejurări politice, se pare că acum totuși ne apropiem de realizarea acestui gând, care de ani este mereu la ordinea zilei. Ultimele știri anunță, că programul serbărilor a fost acceptat din partea M. Sale Regelui și că un ultim consiliu de ministrii a fixat chiar și terminul pe zilele de 15—17 Octombrie. În 15 va fi actul încoronării solemne în Alba-Iulia, iar în 16 și 17 Oct. vor fi serbările în capitală. În legătură se vorbește și de convocarea parlamentului în sesiune extraordinară, a cărei data definitivă se va fixa însă abia într'un nou consiliu ministerial.

Despre Andreiu Bârseanu citim cu plăcere în »Erdély«, organul Maghiarilor catolici din Ardeal, următoarele: »A fost un bărbat de școală, o mândrie a națiunii române, a cărui nume a ajuns în Panteonul marilor bărbați ai culturii române. Până a fost în viață, cu toții (unii în ascuns, iar alții pe față) am ridicat palaria de câte ori trecea pe lângă noi, și chiar când i-se pomenea numele. Căci caracterul lui bărbătesc cerea respect și activitatea lui culturală nepreocupată a stors recunoștință din sufletul nostru al tuturor. Pe viceprezidentul Academiei de științe din București, pe directorul regional al școlilor noastre secundare, pe președintele Asociației literare române, pe scriitorul, pe omul de știință, pe bărbatul integru, pe adoratorul frumosului și pe celce tuturor a știut să le facă dreptate l-am încunjurat în viață cu stimă sinceră, iar acum în sicriu cu sufletul plin de o pietate care ne îndeamnă la rugăciune. Tot este sfânt lucru moartea, dacă își alege totdeauna pe aceia dintre noi, cari reprezintă aici pe pământ cele mai mari valori pentru noi!«

Un complot anarhist, pus la cale dela Budapesta, a fost demascat zilele acestea din partea Siguranței române. Mișeii, urmăriți de demult, au fost prinși chiar în momentul când voiau să treacă peste graniță o mare cantitate de ecrazit și de mașini infernale. N'au reușit să se sinucidă și astfel s'a putut afla dela ei, că urmăreau estirparea întregii noastre familii domnitoare și anume cu prilejul serbărilor încoronării, la alergările de cai dela Băneasa. Criminalii sunt ofițeri ai armatei ungare și legăturile lor cu guvernul lui Horthy ies tot mai mult la iveală. Nu este deci eschis, ca descoperirea făcută să aibă răsunet și în marea politică europeană.

Locale. Măine, Dumineca a XIV-a după Rusalii, va predica în catedrală p. Dr. Alexandru Rusu, profesor al academiei teologice, iar Luni, Tăierea capului sf. Ioan Bot. p. Dr. Ioan Bălan, canonic.

— Direcțiunea școlii normale de învățători ne roagă să anunțăm, că termenul pentru începerea cursurilor regulate încă nu a putut fi fixat. El va fi anunțat însă cât mai curând în coloanele acestui organ. Întârzierea s'a produs prin cursurile de vară, cari abia acum de curând au fost terminate.

— În 28 August s'a celebrat *cununia religioasă* a dlui Dr. Marius Hângănușiu, medic în Cluj, cu dșoara Lucia Cheșianu, fiica p. canonic Dr. Ambroziu Cheșianu, căruia și pe această cale li transmitem urările noastre.

Adunarea generală a Asociațiunii. Contrar știrilor anterioare, aflăm acum, că adunarea generală din acest an a Asociațiunii nu se va ține la Timișoara în zilele de 23—5 Septembrie, ci la Sibiu, în ziua de sf. Dumitru (8 Noembrie). — Se tot schimbă, se vede, și această dată — ca ziua încoronării.

Sfinții părinți în școală. Citim în »Benediktinische Monatschrift«, că în ultimele două clase ale școlilor secundare conduse de călugării benedictini s'au citit alături de clasicii greci și romani, și bucăți din scrierile sfinților părinți ai primelor veacuri creștine. Astfel au fost utilizate Apologiile sf. Iustin, Catehezele sf. Cyril, câteva Omilii de-ale sf. Ioan Chrysostom și epistolele clasice ale sf. Cyprian. — Pe când și la noi ceva similar?!

Concurs. P. V. Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 30 Sept. concurs la parohia *Lăpuș-Stobor* (prot. Cluj).

— Administrația centrală capitulară publică, cu termenul de 30 Sept. concurs la *postul de contabil* al acelei administrații. Preoții au întâietate.

Mulțumită publică. Curatorul bisericesc din Zlatna aduce cele mai călduroase mulțumite domnilor Valer, Iuliu și Ioan Montani, cari cu prilejul parastasului oficiat în 3 Sept. c. pentru odihna părintelui lor, protopopul Iuliu M. Montani, au făcut bisericii noastre de acolo o danie de 2000 Lei. — Dumnezeu le răsplătească lasutit.

Telefonul „Unirii“.

N. Sibiu. Mulțumim pentru informațiile prețioase ce ne trimiteți și vă asigurăm, că vom fi cu ochii în patru, pentruca duhul rău al zavistiei să nu poată intra în forma calului troian pe porțile sfinte ale unei instituții, care nu poate munci și progresa decât păstrându-se neatins așezămintele ei, croită de oameni ceva mai stămpărați decât cei din zilele noastre.

»Sionul Românesc«. Lugoj. Veți fi citit desigur și Dvoastră exhibitivul curiosului pseudonim »Zakonik« din coloanele primitoare reviste »Biserica și Școala« dela Arad. Noi urmărim demult scrisul acestui domn și vă recomandăm să faceți și Dvoastră la fel, citind articolele mai noue despre »Milogeala instituțională pentru propaganda unită«, »Biserica română ertetică«, »Roma numește canonici« și altele, și confrunțați apoi stilul și concepția acestui transparent pseudonim, de-o fertilitate literară neobișnuită, cu articoli publicati neiscălit în »Foaia diecezană« dela Caransebeș sub titlul »Primii gramatici români bănățeni« și cu tot ce a scris un anumit »Proin« (alt pseudonim) prin »Revista Teologică« dela Sibiu și consultați pe urmă anumite »Telefon« ale revistei »Cultura Creștină«, făcându-Vă din toate încheierile cari se impun. Nu, domnul acesta, care nu înțelege nici decum, că trebuie să-și astâmpere imboldul spre producție literară și spre desfacerea ei, oriunde, nu mai poate deține un singur moment postul pe care-l ocupă și de aceea sperăm, că fiscul Dvoastră va ști să-și facă pe deplin datoria. — Iată pentruca nu prea stăm de vorbă cu »Zakonik«-ul domnilor dela Arad.

O. Cluj. Nici până azi nu s'au trimis din foarte multe părți coalele de subscriere la soc. de editură »Sf. Unire«. Sosesc însă zilnic, și sperăm că se vor trezi și ceice mereu țin să fie pe urmă. Adunarea de constituire se va convoca, după sosirea coalelor, cât mai fără întârzieri și neapărat încă în acest an.

Administrația centrală capitulară.

Nr. 538/1922.

Concurs.

»Administrațiunea centrală capitulară din Blaj« deschide concurs pentru

postul de contabil

împreună cu retribuție și drept de penzie egale cu a funcționarilor de stat de aceeaș categorie.

Cei ce doresc, ca să ocupe acest post să-și înainteze cererile ajustate cu documente corespunzătoare până în 30 Sept. 1922. Membrii Veneratului Cler în senzul statutelor au întâietate.

Blaj, din ședința capitulară, 22 Aug. 1922.

Simeon P. Mateiu,

(17) 1—3

Prepozit capitular.

„KRISTÁLY“ — Spălătorie chimică
CLUJ.

Văpsește și curăță

În Blaj e reprezentat prin

Traian Novac,
comerciant.

Lloyd 575 - 15 - 50

Coalele de subscriție
ale societății de editură

Sfânta Unire

sunt a se retri-
mite până la ::

30 Septembrie 1922.

Tipografia Semin. teol. gr.-cat.

Secretariatul cercual Mihalț.

Nr. 898/922.

Publicațiune de licitație.

Primăria comunei Mihalț aduce la cunoștință publică, că dreptul de vânat al comunei se va da în arandă pe timp de 10 ani, cu începere dela 1 Nov. 1922 până la 1 Nov. 1932, prin licitație publică la cancelaria notarială din Mihalț la 16 Oct. 1922 a. m. 10 ore.

Prețul de strigare 100 Lei.

Vadiu 100%.

Condiții:

Conform art. 10 din legea vânatului și ord. Min. Domeniilor Dir. vânătoarei Nr. 18. 384/922. Mihalț, la 1 Sept. 1922.

Emil Hulea
secretar cercual.

(18) 1—1.

Nr. 898/922.

Publicațiune de licitație.

Primăria comunei Obreja aduce la cunoștință publică, că dreptul de vânat al comunei se va da în arandă pe timp de 10 ani, cu începere dela 1 Nov. 1922 până la 1 Nov. 1932, prin licitație publică la cancelaria comunală din Obreja la 17 Oct. 1922 a. m. 10 ore.

Prețul de strigare 100 lei.

Vadiu 100%.

Condiții:

Conform art. 10 din legea vânatului și ord. Min. Domeniilor Dir. Vânătoarei Nr. 18,384/922. Mihalț, la 1 Sept. 1922.

Emil Hulea,
secretar cercual.

(19) 1—1.

Cazane de fier rachiu

căldări de spălat, văpsit

:: și de tăbăcărie ::

în condițiunile celea mai favorabile
se găsesc la

FRAȚII PAULINI,

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm stropitoare de vii și părți construitoare de metoda »Austrio și Wermoral«.

(16) 2 - 25

Cetiți și răspândiți:

„Unirea!“

Cum se vindecă Reumatismu
și Gutta

este o broșură foarte interesantă și instructivă. Acolo veți găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de șeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum și modul lor de vindecare. Această broșură se trimite la cerere, în mod gratuit, însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul Dv. să cereți chiar astăzi această broșură, prin o cartă postală adresată la
FARMACIA VOREL din Piatra-N.
Moldova

(13) 25 - 28